

Landschapsstudie naar hernieuwbare energie in het Pajottenland

Managementsamenvatting

De landschapsstudie naar hernieuwbare energie in het Pajottenland is uitgevoerd in opdracht van de provincie Vlaams-Brabant door het consortium Endeavour, LAMA Landscape Architects, BURA Urbanism en Zero Emission Solutions. De opdracht is het verkennen van de landschappelijke en maatschappelijke integratie van de best mogelijke mix van hernieuwbare energiebronnen in het Pajottenland. Participatie en ontwerpend onderzoek zijn hierbij twee pijlers. De doelstelling is een gebiedsgerichte visie op hernieuwbare energie

De studie is geïntegreerd in het strategisch project Opgewekt Pajottenland. Zoals voorzien werd doorheen de studie vaak samengewerkt met het projectteam Opgewekt Pajottenland en regelmatig teruggekoppeld met de kerngroep van het strategisch project. Dit verzekerde de gedragenheid van gemaakte keuzes bij de projectpartners. De theoretische visie opgeleverd door de landschapsstudie wordt momenteel binnen het strategisch project verder verfijnd.

De studie doorloopt drie fases.

De eerste fase '**Ambitie**' vertrekt vanuit drie analyselagen:

- De landschappelijke analyse gaat dieper in op het unieke karakter van het Pajottenland. Deze analyse is cruciaal voor het destilleren van landschapsgehelen in de latere fases.
- De energiesysteemanalyse geeft aan dat het Pajottenland energieneutraal kan zijn in 2040 door 18% te besparen op het energieverbruik en in te zetten op een verdrievoudiging van de elektrificatie.
- De draagkrachtanalyse onderzoekt de huidige activiteiten in het Pajottenland en bestaande menselijke systemen, verhoudingen, gevoelens, acties en tools.

In de tweede fase '**Projectontwikkeling**' worden drie extreme denkrichtingen uitgewerkt: géén wenselijke verhalen waartussen gekozen moet worden, maar wel een voedingsbodem voor verrijkend debat. Deze discussies worden gevoerd met de partners en de klankbordgroep van het strategisch project en met bewoners van het Pajottenland die al deelnamen aan de eerste workshops (februari 2019). Hieruit wordt een gemeenschappelijk ambitiekader gedestilleerd rond een duurzame energietransitie binnen Pajottenland: het ambitiekader 1.0.

De laatste fase '**Operationalisering**' werkt aan vier 'producten':

- vier omgevingsstrategieën (de Zennevallei, de Ninoofsesteenweg, de dorpsclusters en dorpen, en het binnenland): ruimtelijke eenheden waarbinnen eenzelfde energiestrategie voorgesteld wordt, rekening houdend met schaal en identiteit van het landschap, met de algemene energievraag en dynamiek binnen de ruimtelijke eenheid. Het onderscheid tussen het dynamische en meer verstedelijkte landschap en het verstilte Pajotse binnenland is leidend.

- bouwstenen hernieuwbare energie (zon, wind, biomassa en water): inzichtelijkheid van de ruimtelijke inpassing, draagvlak en energetische potentie van de hernieuwbare energiebronnen
- theoretisch ideale mix: de bouwstenen worden gecombineerd op maat van de vier omgevingsstrategieën met behulp van rekentool die voor deze studie werd uitgewerkt. Het resultaat omvat een aantal mogelijke inspirerende toekomstscenario's. Eén hiervan, de theoretische 'ideale mix', is een uitgebalanceerde mix van hernieuwbare energiebronnen, die een evenwicht vormt tussen energetische efficiëntie, ruimtelijke wenselijkheid en maatschappelijke draagkracht, met aandacht voor een realistisch blik op de haalbaarheid en de mogelijkheid voor energieopslag.
- negen routekaarten: een reeks van acties die op korte, middellange en lange termijn uitgerold kunnen worden om de visie te gaan realiseren. Elke routekaart heeft een eigen doelstelling, maar verschillende acties werken aan meerdere doelstellingen tegelijk. De negen routekaarten zijn:
  1. Besparing stimuleren
  2. Energiegedragsverandering
  3. Inclusieve maatregelen
  4. Intergemeentelijke samenwerkingen
  5. Samenwerking met bedrijven en de landbouwsector
  6. Netwerk en kennisopbouw
  7. Aanpassingen interne werking van gemeenten
  8. Ruimtelijke aanpassingen
  9. Inventarisatie, monitoring en evaluatie